

Knut Hamsun

Nr. 2 / 2004

Hamsun-nytt

"Vakker? Hun var deilig, hun var syndig søt!
Øine som råsikke, armer av rav!
som en stråle av vin like ind i hjertet." (Sult)
Bare et enkelt blik av hende var forførende
som et kys og når hun kaldte på mig jog hendes stemme mig

"Det kyske pikeuttrykk i hendes tommelfinger
virket ømt på mig og de par rynker
over knoken var fulde av venlighet." (Pan)

"Hun ser ut som en hvit sjæl
midt i den grønne have." (Victoria)

"Fruentimmer og den slags
de er nu så diverse." (Benoni)

"Livet skal behandles som en kvinne.
Skal man ikke være galant mot livet
og la hende vinde på sig? Man skal gi sig
og gi sig og la alle skatter ligge." (Rosa)

"Hun var næsten ingen blant
menneskene, bare en." (Markens grøde)

"Sin røst hadde hun fåt av en Gud
som hadde råd til å sløse." (Men livet lever)

"Du læser ikke bøker og du dikter ingen drøm,
men ingen er som du – i dine st under.
For da er du på verdslig vis så ugudfryktig øm,
så segnet ned i nuet, med al din sans på svøm,
og går tilbunds i livets største under." (På gjengrodde stier)

Redaktøren har ordet

Dette nummerets forside preges naturlig nok av Hamsuns kvinner, for hva er vel mer passende når vi har i vente årets litteraturseminar som skal fordype seg i nettopp kvinnene i forfatterens liv, enten de var litterære eller biografiske størrelser. Og hvem vet, Hamsun har jo hentet sin inspirasjon et eller annet sted, så det er nok ikke alltid like enkelt å skille mellom fantasi og virkelighet. Fotografiene er imidlertid lett å identifisere; Bergljot og Marie, Hamsuns to ektemaker gjennom livet.

Vel, sommeren er like rundt hjørnet, og da vet vi at august er i sikte, og med den årets Hamsun-dager på Hamarøy. Programmet for litteraturseminaret presenteres her i sin helhet, men av plasshensyn blir det kun en mer generell presentasjon av Hamsun-dagene for øvrig. Mer detaljert informasjon finnes på internett, eller ved å kontakte Hamsun-dagene/Hamarøy.

Alle medlemmer ønskes en strålende sommer – "Våren trængte på og skogen lysnet; det var en stor fornøielse å iagttå trostene som sat i trøttoppene og stirret mot solen og skrek; stundom var jeg oppe allerede ved totiden om morgningen for å få del i den frydefulde stemning som utgik fra fugler og dyr når solen randt. (Pan)

Jeg må nok innrømme at jeg nyter mang en morgen på samme vis som Hamsun....eller var det løytnant Glahn....

Knut Hamsun videregående skole – kompetanseformidling
v/ Kathrine Fosshøj, red.

Hamsun-Selskapets Krambod:

-T-skjorte koksgrå m/rødt trykk (S/M/L)	kr 100
-Krus m/Hamsun-dikt	kr 80
-Plakater, Hamsun-portrett farger (60 x 90)	kr 75
-CD, Tor Stokke leser Hamsun	kr 140

(Porto kommer i tillegg.)

NB! Viktig melding – årsmøtet 2004

Årsmøtet i Hamsun-Selskapet avholdes i Hamarøyhallen onsdag 4. august kl. 1300-1500.

Litteraturseminaret 2004 – Hamsuns kvinner!

Kvinner, kvinner, kvinner. Kvinnene Hamsuns liv. Kvinnene i Hamsuns bøker. Og litt til.

– Forhåpentligvis er dette et samletema som vil ha bred appell, sier seminarleder Even Arntzen til Hamsun-nytt. Men selv om "Hamsuns kvinner", både i litterær og biografisk forstand, er seminarets røde tråd, vil det også bli rom for et par andre emner. Blant annet vil forfatteren Ragnar Hovland snakke om sitt eget forfatterskap og sitt forhold til Hamsun, og dessuten vil det bli behørig markert at det i år er 100 år siden Hamsuns første og eneste diktsamling, Det vilde kor, kom ut.

Ellers forteller Arntzen at årets seminar er redusert til åtte foredrag, mot ti for to år siden. – Dette for at programmet ikke skal være så tettepakket og for at det skal bli mer tid til diskusjon mellom foredragene. Nytt av året er at seminarledelsen bestreber seg på å ha noen velforbereidte spørsmålstillere/kommentatorer i salen til enkelte av foredragene, opplyser en entusiastisk seminarleder.

PROGRAM

Hamarøyhallen 4.-6. august 2004

Onsdag 4. august:

- 1600-1930: Registrering, informasjon, utlevering av deltakerbevis, etc.
1900: Åpning av seminaret v/ordfører Jan-Folke Sandnes og seminarleder Even Arntzen.
1915-2000: Hamsun-biograf Ingar Sletten Kolloen: "Hamsuns kvinner".
2015-2145: Birgitta Eidissen (monolog): "Kostymen" – en dramatisk fantasi rundt Hamsuns kvinneskikkelser (tekst/instruktør: Lillian Selvik).
2145: Enkel servering.

Torsdag 5. august:

- 0915-1000: Professor Ellen Mortensen, Universitetet i Bergen: "Edvardas lunefulle begjær".
- 1015-1100: Forfatter og litt. viter Pierre Grouix, Frankrike: "Edvarda, Dagny and her hamsunian sisters seen with french eyes".
- 1115-1200: Cand. Philol. Ane Rørtveit Jenssen, Svølvær: "Om Ane-Maria-skikkelsen i August-trilogien".
- 1200-1300: Lunsj i Hamarøyhallen.
- 1315-1400: Forfatter Ragnar Hovland, Oslo: "Om mitt eget forfatterskap og mitt forhold til Knut Hamsun".
- 1430-1530: Matiné i Hamarøy kirke: "Det vilde kør" (konsert/resitering, inngang kr 100.-).

Fredag 6. august:

- 0915-1000: I. amanuensis Britt Andersen, Universitetet i Trondheim: "Hamsun og den nye kvinnen".
- 1015-1100: Hamsun-biograf og forfatter Robert Ferguson: "Kvinne-skikkelsene i Hamsuns noveller".
- 1115-1200: Poet og Hamsun-kjenner Gil de Carvalho, Portugal: "Hamsun and Hamsun's female figures from a portuguese perspective".
- 1200-1300: Lunsj i Hamarøyhallen.
- 1300: Ekskursjon til Tranøy:
Omvisning/foredrag v/Børge Strandskog.
Litteraturmøte norske/italienske forfattere.
Markedsdag.
Fra kl. 1900: bryggedans/avslutningsfest, Mellageret.
Kl. 2000: Konsert med Ole Paus og Jonas Fjeld, Mellageret (inngangspenger).

NB! For de av seminardeltakerne som ikke ønsker å tilbringe hele denne kvelden på Tranøy, går det buss til Oppeid kl. 1530.

NB! Med forbehold om endringer!

Seminaravgift: Kr 900.- (kr 800.- for medlemmer Hamsun-Selskapet)
En seminardag: Kr 400.-
Enkeltforedrag: Kr 100.-

Full seminaravgift inkluderer åpning m/servering onsdag kveld, lunsj torsdag og fredag, ekskursjon med buss til Tranøy fredag, kaffe i alle pauser og gratis tilsendt bok med alle foredragene.

Seminarleder: Even Arntzen, tlf. 90859225.

Påmelding: Helga Wiik, tlf. 75765101/e-post: helga.wiik@hamaroy.kommune.no,
bankgiro seminaret: 4509 10 43673

Arrangør: Hamsun-Selskapet, i samarbeid med Hamsun-dagene og Knut Hamsun videregående skole, Hamarøy.

Hamsun "i æventyrland" 30. juli-8. august

Årets Hamsun-dager kan som vanlig by på et variert og spennende program som vil appellere til et bredt publikum. I tillegg til å være en hyllest til Knut Hamsun, vil festivalen være et attraktivt møtested for samtidskunst og -kultur.

Ved siden av det tradisjonsrike litteraturseminaret (se program over) vil Hamsun-dagene fokusere på Hamsuns liv og forfatterskap gjennom bl.a. å arrangere opplesninger og litterære opplevelsesturer. Disse "æventurene" gir gjestene et genuint møte med Hamsunlitteraturen og, ikke minst, med den flotte naturen som har inspirert mye av forfatterens diktning.

Når det gjelder musikk- og scenekunst, er kvalitet og bredde viktige stikkord. Arrangementene vil spenne fra et stort antall populærekonserter til konserter som vil ha appell til et langt mindre publikum.

Hamarøy teaterlag vil i år bidra med diverse mindre og spredte innslag, bl.a. i form av tablåer, da det dessverre ikke var mulig å få til den tradisjonelle dramatiseringen av en Hamsun-roman.

Hamsun-dagene er en særskilt arena for Hamsun-relatert kunst, og det er invitert kunstnere som gjennom sine uttrykk tolker ulike sider ved Hamsuns forfatterskap. Hamsun-dagene ser det dessuten som sin oppgave å være en døråpner for bildende kunst rettet mot et stort og stadig mer interessert publikum.

Ellers er Hamsun-dagene en festival med unik posisjon i lokalmiljøet i Hamarøy, og preges sterkt av lokalt engasjement og folkeliv. For å gi dagene festpreg, arrangeres det bl.a. markedsdager, folkefest og mye annet for enhver alder og smak, noe som gjør at også de uten så sterke interesser i forhold til for eksempel kunst og/eller litteratur, stortrives under arrangementet.

Forsoning – lokalt og globalt

Under Hamsun-dagene skal det gjennomføres et seminar knyttet til temaet 'forsoning', og her vil man fokusere på både lokale og globale forhold. Bl.a. skal det sees nærmere på forholdet mellom nordmenn og samer, og sametingspresidenten vil i denne sammenheng være en sentral aktør. Dessuten kommer ambassadør Mona Juul og visegeneralsekretær i FN, Terje Rød-Larsen, noe som uten tvil vil gi seminaret et mer internasjonalt perspektiv. Forsoningskonferansen er viktig lokalt og i et samtidsperspektiv, men for de som har lest Hamsun, og kjenner til debatten omkring hans virke som forfatter kontra hans politiske holdninger, er det også høyst aktuelt å se forsoningskonferansen i sammenheng med nettopp Knut Hamsun og diskusjonene omkring hans person.

Ny cd

Riksmålsforbundet har produsert en cd hvor Tor Stokke leser noen av Hamsuns tekster, og cd'n inneholder også et opptak der Hamsun selv leser diktet han skrev ved Bjørnsons død. I tillegg er der lagt inn små musikkstykker mellom opplesningene. Cd'n kan bestilles hos Riksmålsforbundet, og koster kr 120.-, tlf. 22562950/e-post: ordet@riksmalsforbundet.no

---

Hamsun-biografien avsluttes i høst

Det avsluttende bindet i Ingar Sletten Kolloens biografi om Knut Hamsun, "Hamsun Erobreren", kommer i slutten av oktober. Omfanget vil bli noenlunde det samme som første bind, "Hamsun Svermeren". Nærmere 60000 eksemplarer er hittil solgt gjennom bokhandel og bokklubb av første bind av det kritikerroste verket, som også ble nominert til Brageprisen. Når andre bind kommer ut, har Kolloen og hans team av medarbeidere holdt på i over fire år, men arbeidet vil ikke avsluttes før våren 2005, da en utgave beregnet på det internasjonale publikum skal foreligge.

Nytt teaterstykke

Ingar Sletten Kolloen hviler ikke på sine laurbær; 7. september har hans nyskrevne teaterstykke, "Jeg kunne gråte blod", urpremiere. Stykket er et bestillingsverk fra Riksteateret, som etter suksessen med forestillingen "Undset", ønsket å få fram mer dramatikkk med utgangspunkt i norske dikteres liv.

I "Jeg kunne gråte blod" møter publikum Knut og Marie Hamsun etter at de er tilbake på Nørholm etter krigen, og stykket urframføres derfor i Grimstad. Bentein Baardson er regissør, mens Knut og Marie spilles av henholdsvis Ola B. Johannesen og Ellen Horn.

Ingar Sletten Kolloen har tidligere hatt suksess med å skrive for scenen, med stykket "Berre kjærleik og død", som hadde urpremiere på Trønderlag Teater høsten 2000. Siden har forestillingen vært vist både på Det norske Teateret, Teateret Vårt i Molde, Nordland Teater og Hålogaland Teater.

Hamsun i nytt engelsk-amerikansk reiseleksikon

Knut Hamsun er som eneste norske forfatter representert i et nytt engelsk-amerikansk trebinds reiseleksikon: *Literature and travel and exploration. An encyclopedia*, redigert av Jennifer Speake (New York, 2003).

Henning Howlid Wærp, professor i nordisk litteratur ved Universitetet i Tromsø, skriver her generelt om Hamsuns liv og reiser, og spesielt om reiseskildringen *I Æventyrland* (1903), en reise som Hamsun foretok i 1899, sammen med sin første kone, Bergljot: fra Finland gjennom Kaukasus og til Det kaspiske hav, med Konstantinopel som mål.

Mer teater

Hamsuns *Victoria* fra 1898 skal nok en gang dramatiseres, denne gang med Herborg Kråkevik og Henrik Mestad i rollene som Victoria og Johannes. Forestillingen har premiere på Oslo Nye, Hovedscenen, 2. september, og det er teatersjefen selv, Svein Sturla Hungnes som har dramatisert stykket. Handlingen dreier rundt det evige temaet kjærlighet, her den umulige kjærligheten mellom herregårdsdatteren og mølserens sønn, og Hungnes sier at han ønsker at forestillingen skal utstråle "litt nordnorsk feeling".

Apropos Hamsun og teater....

De fleste vet at Hamsun ifølge egne uttalelser kanskje ikke hadde det aller beste forhold til scenekunst, og da er det jo litt morsomt med bilder som viser Hamsun i en ikke helt hverdagslig positur... Mon ikke vår forfatter gikk rundt med en aldri så liten spilloppmaker (les: skuespiller!) i magen. Fotografiene er kopier fra "Hvoslefs privatarkiv – Knut Hamsun fotografert på Balberg sanatorium 1895", og gitt i gave av Per Amundstad til Hamsun-dagene. Amundstad mottok disse bildene da enken etter fotograf Kjell Lund Hvoslef skulle selge huset deres. På vegne av Hamsun-dagene takker redaksjonen for gaven.

"Favoritten" Hamsun

Stadig er det mennesker der ute, kjente og mindre kjente, som framhever Hamsun og én eller flere av hans bøker, når de skal skildre sine beste leseopplevelser. Skuespiller Bente Børsum har uttalt at den boken som har betydd mest for henne, er Markens grøde av nettopp Hamsun. – Jeg var ganske ung da jeg leste den første gang, og gjennom den åpnet dørene seg for skjønnlitteraturen. Det gjorde inntrykk å lese om Isak Sellanrå, forteller Børsum.

Bokdebutant Kjetil A. Brottveit er vanligvis ikke så opptatt av fornedrelse, men når Johan Nilsen Nagel går nenedom i Mysterier, synes han det er helt greit. Mysterier er den beste boken han har lest og på spørsmål om yndlingsforfatter, svarer han Knut Hamsun. – Det er intelligent, sensitivt, dramatisk, humoristisk, foraktende, rørende og storslege. Det er blomar og blod, sier Brottveit.

Så fortsett med å lese Hamsun, og send gjerne en liten tekst til Hamsun-nyttts redaksjon om hvorfor du leser nettopp Hamsun.

Hamsun rocker

Ja, det høres utrolig ut, men det er faktisk sant! Grappa Soul Patrol, med frontfigur Torgeir Stensland fra Hamarøy, har gjort suksess med en engelsk versjon av Hamsuns dikt "Med røde roser". Visekunstneren Jack Berntsen har oversatt og tonesatt diktet, og med "Red roses" havnet Soul Patrol helt oppe på 2.plass på Norsktoppen. Grappa tror at Hamsun hadde likt deres versjon, selv om han kanskje ikke hadde spesielt sans for det engelske, og sier videre at innspillingen er en hyllest både til Hamsun og Berntsen.

Innspill

(Fra medlem Bodvar Skutvik har Hamsun-nytt mottatt følgende innspill, og red. takker for nok et interessant bidrag!)

"Min usystematiske lesning av Hamsun har ført meg til hans siste roman, Ringens sluttet. Den er fra 1936, og det er vel ingen som vet om avslutningen av forfatterskapet var planlagt – tittelen kan jo tyde på det – han var blitt 76 år, og følte kanskje at kilden var begynt å tørke ut. I hvert fall er det som om han har samlet flere av sine tidligere skikkelser i "helten" Abel Brodersen. En kjenner igjen både vandrere, svermere og annet fra Hamsuns

---

repertoar, ikke minst det trekk jeg ser som selve ledemotivet: konflikten mellom sosial posisjon og lengselen etter å være fri.

Romanen dreier seg primært om nevnte Abel Brodersen som vokser opp på et fyr der hans far er vokter. Abel forsvinner tidlig i fortellingen ut i verden og svarer ugjerne på brev hjemmefra. Han minner i så måte litt om Edevert i *Landstrykere*, med sin notoriske skrivevegring. Etter å ha blitt enkemann, får gamle Brodersen en husholderske ute på fyret, den foretaksomme piken Lolla, men senere, som pensjonist, flytter Abels far til byen og tilbringer tiden i et sparsomt værelse. Lolla dukker imidlertid opp igjen, "forfører" gamlingen, og de gifter seg. Ekteskapet blir både platonisk og kortvarig da gamle Brodersen dør like etter, men så dukker Abel opp igjen. Han er fattig, men faren har spart opp en formue som han og stemor Lolla deler, hun får han til å kle seg opp, og for en tid sprader han rundt og dyrker omgang med gamle damevenner, og driver en unnvikelsestaktikk overfor alle som stadig vil ha han til å "bli noe".

Roller som velstående passer Abel dårlig, og han vet ikke hvor raskt han skal sette sin del av pengene over styr ved å gi finansielle håndrekninger i øst og vest. Abel minner meg litt om August; han snakker vagt om sin fortid i utlandet, han hadde vært gift med en pike i Usa og levd det frie villmarksliv sammen med henne. Hun døde imidlertid under mystiske omstendigheter der en viss Lawrence spilte en rolle. Abel har også med seg en revolver som avstedkommer drverse vidervedigheter og blodsutgytelser, men samtidig har Abel også noe av Edevert i seg: likegyldighet overfor rikdom og renommé.

Jeg skal ikke gjenfortelle hele boken, men – som sagt – Abel er ubekvem med rollen som besteborger og ender opp i selvpåført fattigdom i et skur ved jernbanelinjen, men da trer hans driftige stemor Lolla frem. Hun har forvaltet sin del av arven vel og blitt hovedaksjonær i en lokalbåt, og ordner kapteinsjobb til Abel. For en tid ter han seg godt der, men i lengden går det han på nervene, og plutselig rømmer han. I hans fravær forliser båten under omstendigheter som gjør at det ikke utbetales forsikringspenger, så da han vender hjem igjen, er også Lolla falitt, og han ender opp som enslags gentlemanstyv i samme skur. Likevel er han stadig ettertraktet og får hyppig besøk av sine damebekjentskap. Jeg skal ikke rope slutten, og dette er bare en liten del av alt som utspiller seg i romanen.

Som alle hamsunske verk, er også dette vanskelig å finne budskapet til – det var vel også meningen..."

Hamsun-Selskapet ble stiftet under Hamsun-dagene på Hamarøy 1988, med det formål å arbeide for å utbre interessen for Knut Hamsuns forfatterskap

Medlemskontingent

Enkeltmedlemmer	kr. 200,- pr. år
Familiepar	kr. 250,- pr. år
Institusjoner	kr. 500,- pr. år

Styret

Leder	Even Arntzen, Tromsø
Nestleder	Kåre-Bjørn Kongsnes, Tromsø
Styremedlem	Helga Wiik, Hamarøy
Styremedlem	Ola Veigård, Grimstad
Styremedlem	Nils M. Knutsen, Tromsø
Styremedlem	Lars Frode Larsen, Oslo
Styremedlem	Gudrun Eidsvik, Trondheim

Varamedlem	Henny Moan, Oslo
Varamedlem	Ernst Mortensen, Alta
Varamedlem	Toril Halmøy, Hamarøy
Varamedlem	Erik Gjestvang, Larvik

Selskapets adresse

Postboks 31, 8298 Hamarøy – 75765101

E-post: polden@hamsun-selskapet.no

*Medlemsbladet er utgitt av Hamsun-Selskapet
ved hjelp av KHVS- Kompetanseformidling, Hamarøy*